

Naziv originala:
Sara Sheridan
THE SECRET MANDARIN

Copyright © Sara Sheridan, 2009
Translation Copyright © 2010 za srpsko izdanje Alnari d.o.o.

ISBN 978-86-7710-500-6

SARA ŠERIDAN

Šapat
Orijenta

Osramočena žena. Opasna misija.
Neprocenjivo blago.

Prevela Ljiljana Petrović Vesković

alnari
PUBLISHING

Beograd, 2010.

*Šapat Orijenta posvećen je
sećanju na Danijela Lindlija.
Tako želim da si i dalje ovde.*

Prolog

INDIJSKI OKEAN, 1842. GODINE

Kada je brod počeo da tone, ostale žene su se molile. Kapetan nam je naredio da ostanemo u potpalublju kako ne bismo smetali posadi koja se borila sa burom. Čutke sam sedela u pomrčini obasjanoj plamenom sveća, pokušavajući da održim ravnotežu dok je brod mahnito poskakivao na talasima. Dok su ostali putnici klečali na podu šapućući svoje molitve, osećala sam čudan kovitlac u grudima i utrobi. Ruke su mi bile drhtave, a koža oblivena graškama znoja. Niko od nas nije znao šta će se desiti. Niko ništa nije mogao da učini. Bura je trajala satima.

Na kraju se sve munjevito odigralo. Na brodu je zavladao neopisiv metež. Drvena konstrukcija je počela da škripi i da se raspada pod naletima vetra koji je zavijao poput vile zloslutnice. Nebo je bilo olovno i neumoljivo. Mislim da sam tek tada postala svesna koliko smo mi ljudi krhki i ranjivi. Čitav brod se rasprsnuo kao ljuska jajeta. Začula sam zastrašujući prasak i odjek užasnutih vapaja, a onda su svi glasovi utihnuli, utopivši se u hućanju mora.

Bilo je uzaludno boriti se protiv bure. Osim toga, sve se desilo tako brzo da nismo imali drugog izbora osim da se prepustimo

stihiji. Da se utopimo u tom podvodnom svetu u kome je vladala potpuna tišina, tišina koju sam doživela kao pravo olakšanje nakon dugih tutnjajućih sati zloslutnog iščekivanja. Nemo sam posmatrala ono što se dešavalo oko mene. Prestala sam da paničim i učinilo mi se kao da plutam kroz neki čudan san. Talasi su nadirali, noseći morsku penu i komade smrskanog drveta, dok su mi lica ostalih brodolomnika poigravala pred očima, naizmenično se pojavljujući i nestajući. Nismo bili dovoljno blizu da se dodirnemo, da se pripijemo jedni uz druge. Na trenutak sam izronila na površinu, gde me je zapahnula zaslepljujuća struja tropskog vetra i kiše. Uspela sam triput duboko da udahnem pre nego što su se talasi ponovo sklopili preko mene. Talasi su bili nepojmljivo visoki i siloviti. Nisam mogla da im se oduprem. Činilo mi se da je nekako bezbednije da ostanem ispod površine.

„Plivaj naviše“, naredila sam sebi. „Plivaj naviše iz sve snage.“ Bila sam dobar plivač i to mi je pomoglo da potisnem strepnju. Voda je oduvek bila moj prijatelj. Setila sam se svoje sestre Džejn, izleta na koje smo odlazile kao deca i jezera u podnožju velikog brda koje se nalazilo na oko pola milje od kuće u kojoj smo odrasle. Umele smo satima da sedimo na obali i da kujemo beskrajne planove za budućnost. Svakog leta, čim bi granulo sunce, brčkale smo se u tom jezeru. Pljuscale smo se vodom i oduševljeno vriskale dok smo skakale sa hridi. A sada kada sam se obrela usred tog pomahnitalog monsuna, potražila sam utočište u tim sećanjima. U mislima sam se preselila u prošlost, u neka srećnija vremena. Pokušavala sam da zamislim da sam ponovo na bezbednom, kod kuće. U stvari, verovatno sam bila histerična i prestravljena, ali se nisam opirala. Više nisam zazirala od oluje. Oluja je prohujala, rastočivši se u kovitlacu uspomena iz detinjstva.

Naš odavno preminuli otac bio je čovek koga bi neki pesnik mogao da opiše kao gotovo prozračno biće, stvorenje satkano isključivo od svetlosti i senke. Dve ili tri godine nakon očeve smrti majka je podigla mali drveni krst na njegovom grobu. Kako je objasnila,

htela je da sačeka da se zemlja dovoljno slegne, ali smo Džejn i ja bile dovoljno odrasle da shvatimo da nije morala da čeka baš toliko dugo. Mislim da smo sve tri još dugo nakon očeve smrti živele u njegovoj šarenkastoj senci. Džejn je bežala od tmine koju je posejao za sobom, a ja sam mahnitno jurila ka zaostalim tačkicama svetlosti, sanjajući o tome da ponovo budem zaslepljena njegovim sjajem.

„Kada porastem, udaću se za gospodina“, jednog dana je izjavila Džejn. „Za nekog finog i pažljivog muškarca koji će se lepo starati o meni.“

Džejn je sedela na rubu jezera, bosonoga i obučena u belu kecelju, dok sam se ja praćakala u vodi kao mladunče foke. Okrenula sam se ka njoj, štrcnuvši joj mlaz ledene vode pravo u lice. Ja sam drugačije gledala na te stvari. Pošto sam bila dve godine mlađa od Džejn i pošto sam oduvek bila očeva mezimica, on me nikada nije povredio.

„Ma šta kažeš za gospodina?“ podrugljivo sam dobacila.

Takvi muškarci se nisu ženili devojkama poput nas. Pa ipak, Džejn je već donela svoju odluku. Znala sam da je moja sestra imala neki ljubavni roman koji je često čitala u potaji. Krila ga je ispod umivaonika. Činilo mi se da se poprilično uobrazila zbog tog romana.

„A što da ne?“ Džejn se odmah okomila na mene, kivna što sam ismevala njene snove. „To je svakako bolje nego da se zanosim fantazijama kako ću postati nova Fani Kembl.“

„Kada je Fani Kembl igrala Juliju, odrasli muškarci su plakali. Čak je i tvoja gospoda plakala“, odbrusila sam. „Svaka devojka koja ima dovoljno talenta može da postane velika glumica, Džejn. Ali ako hoćeš da se udaš za gospodina, moraš da budeš dama.“

„Onda ću postati dama“, rekla je ona.

Nastavila sam da plivam, ne potrudivši se čak ni da je pljusnem.

* * *

„Jesi li sigurna?“ upitala sam svoju sestru četiri godine kasnije, dan pre nego što će se udati za muškarca koji je zatražio njenu ruku. „Da li uopšte voliš tog čoveka?“

Džejn me je prezrivo pogledala. Njoj su takva pitanja išla na nerve.

„Ah, Meri...“ Odmahnula je glavom, kao da je smatrala da je beznačajno da se raspravlja sa mnom. „Nemam razloga da se plašim Roberta. On nije *takav*.“

Odsustvo straha je, po mom mišljenju, predstavljalo čudnu osnovu za brak, a pošto sam tada imala samo petnaest godina, još mi nije bilo potpuno jasno o čemu je Džejn govorila. Na dan venčanja smerno sam otpratila svoju stariju sestru do oltara. Sećam se samo da je nevestinski buket bio sastavljen od ružinih pupoljaka i češljike i da je delovao prilično trnovito.

A sada je Džejn bila gospođa Fortjun, a ja?

Ja sam bila propali slučaj.

To je sve čega se sećam. Te uspomene iz detinjstva i to dugo besciljno plutanje na talasima koji su prijanjali uz mene poput nekog živog stvora. Pokušavala sam da ubedim sebe da me je moja draga Džejn čekala negde sa strane, mlatarajući nogama i glasno iščitavajući pasuse iz svog glupavog ljubavnog romana. A tada je počela da me obliva neka čudna omamljujuća toplota. Vizija mi se suzila na sićušan snop svetlosti, okean me je privio u svoj zagrljaj i sve je iščezlo.

Kada sam otvorila oči, oluja je prestala a u daljini su se nazirali obrisi kopna. Bila sam nasukana na neku hrid. Odeća mi je bila pocepana a ruke prekrivene žutim i ružičastim modricama koje su mi zadavale bol pri svakom pokretu. Ošamućena, uzdrhtala i užasno žedna, počela sam da bauljam preko stenja, probijajući se između drvenih krhotina i rasutog broskog tereta koji je plutao

po površini. Između ostataka svoje nevestinske spreme i smrskanih snova ostalih putnika. Niko od njih nikada neće videti Kalkutu.

Zaslepljujuće beli pesak se pružao unedogled, u oba pravca. More je bilo mirno i imalo je boju divljeg zumbula. U usijanom vazduhu je lebdeo neki čudan opojan miris. Ležala sam na pesku, osećajući kako me napušta poslednja unca snage. U glavi mi je vladala potpuna praznina. Tada sam čula neke glasove.

„*Une femme. C'est une femme!*“^{*†}

Otvorila sam oči i kroz izmaglicu ugledala dvojicu golišavih tamnopotutih dečaka koji su trčali ka meni i jednog belog muškarca koji je vodio konja. Tunika mu je bila vlažna od znoja, a oči zaklonjene razbarušenom sedom kosom. Bio je prilično star.

„*Mon Dieu!*“^{*†*} uzviknuo je.

Hvala bogu, pomislila sam. Konačno sam bila na bezbednom. Sedokosi muškarac je dodao uzde jednom od mališana. Stao je iznad mene, izvadio četuricu i počeo pažljivo da mi sipa mlaku vodu u usta. Imala je rajski ukus.

„Šta je sa ostalima?“ ošamućeno sam upitala. „*Les autres, monsieur?*“

Nisam naročito dobro stajala sa francuskim. Starac je slegnuo ramenima i utučeno odmahnuo glavom.

„*Personne.*“^{*†**}

Čak i u tom smućenom stanju na granici između života i smrti nisam mogla da poverujem da sam bila jedina koja je preživela brodolom. Zar je bilo moguće da je more baš sve progutalo? Sve one vonjave čistače palube i okorele morske vukove. Strogog kaptana, njegove bahate oficire i namrgođene gardedame koje su me neprestano držale na oku. I, naravno, moje saputnice i sapatnice,

---

* 'Neka žena! To je neka žena!' (Prim. prev.)

** 'Gospode bože!' (Prim. prev.)

*** 'Niko.' (Prim. prev.)

devojke koje su se otisnule na tu sramnu plovidbu iz sličnih razloga kao i ja. Gospođicu Kameron, gospođicu Lindli, gospođicu Lukas, gospođicu Tornton i ostale mlade žene koje su krenule u Istočnu Indiju kako bi se tamo bacile u zagrljaj prvom muškarcu koji bi bio voljan da ih prihvati. Zar je bilo moguće da su sve duše koje su se ukrcale na taj brod završile u mračnoj utrobi tropskog mora? Sve izuzev mene.

„*Ou est ici?*“* tiho sam izustila dok me je sedokosi Francuz smeštao na svog konja, mlitavu i beživotnu kao krpenu lutku. Bila sam tako iscrpljena da sam mogla samo da se opružim preko konjskih leđa i prislonim glavu na dugu grivu, sklapajući drhtave prste oko dizgina.

„*Ici c'est Reunion*“,** odgovorio je starac, utešno se osmehnuvši.

„Onda je bolje da se vratim kući“, rekla sam.

Znala sam da je moje srce i dalje bilo u Londonu. Možda zato što nikada nisam želela ni da odem odatle. Ko zna, možda je ta bura predstavljala neki znak?

---

* 'Gde se nalazim?' (Prim. prev.)

** 'Na ostrvu Reunion.' (Prim. prev.)

Poglavlje 1.

Mislim da je mojoj porodici laknulo kada su čuli da sam nestala na moru. Čak i sada mogu kristalno jasno da zamislim kako Džejn krši sićušne šake dok zuri u večernje izdanje novina. Dok miče usnama, iščitavajući vest o brodolomu, ona savršeno dobro zna da njena pedantna marinskoplava haljina sa crvenim dugmićima ne dolikuje tako turobnoj prilici i da će ubrzo morati da raspakuje crninu koju je nosila kada nam je umrla majka. Takođe razmišlja da li će se od nje očekivati da organizuje pomen za svoju utopljenu sestru ili da postavi monumentalnu nadgrobnu ploču.

„Šta protokol nalaže“, pita se, „kada neko umre a telo mu ne bude pronađeno?“

Njen muž Robert, u svom elegantnom tamnom sakou i sa pažljivo odabranom kravatom, maršira po tankom tepihu njihovog zelenkastog salona, kružeći oko svoje supruge kao gipka, prepredena šumska grabljivica dok napeto osluškuje novinski izveštaj. Prošlo je već pet nedelja od brodoloma, a oni i dalje raspolažu samo krajnje oskudnim informacijama. U suvoparnom novinskom članku piše samo da je brod zahvatila strašna oluja i da je more progutalo svih pedeset duša koje su se zatekle na palubi. I, što je najgore od svega, nigde se izričito ne pominje moje ime.

Čak i kada se otisnete na more, engleska klima teško može da vas ubije. Naravno, na otvorenoj pučini duž kornvolske obale i u vodama Severnog mora povremeno dolazi do dramatičnih događaja, ali oni izuzetno retko odnose ljudske živote. Vremenske nepogode u Engleskoj retko kad mogu da bude fatalne, ali zato postoji mnoštvo drugih stvari koje mogu da vas koštaju glave. Lako vam se može desiti da umrete od boginja, da vam pijani razbojnici prerežu grkljan zbog par šilinga ili da skapate od puke nemaštine u sirotinjskim udžericama. Ako ste siromašni, često nemate dovoljno novca čak ni da se prehranite, o čemu svedoče legije mršavih i smoždenih očajnika koji se vrzmaju po gradskim ulicama, mada su ljudi poput Džejn, Roberta i mene najčešće slepi za njihovu nesreću. Pa ipak, uprkos tom užasnom naličju londonskog života, uprkos svim tim dronjavim i prljavim nevoljnicima koji se otimaju za hranu poput pacova, vremenske prilike u Engleskoj teško mogu da vam dođu glave, šta god gospođica Ostin pričala o krhkosti engleskih žena koje su izložene nepredvidivim letnjim pljuskovima.

Međutim, kada zaplovite Indijskim okeanom, stvari stoje sasvim drugačije. Uprkos tome, i dalje ne mogu da zamislim da se Džejn raspakala nad veću o mojoj sudbini. Njen milozvučni glas sigurno nije zadrhtaio dok je naglas iščitavala novinski izveštaj. Moja sestra nije videla ništa čudno ili tragično u tome što sam nestala među talasima. Njen komentar se verovatno sveo na uobičajenu opasku da je „Meri sklona *takvim ispadima*“. Njeno držanje je stoičko i nepokolebljivo, a u njenim nedokučivim tamnim očima se, kao kod neke pripitomljene ptice, ne može nazreti ni trunka osećanja. Ona se bez gundanja hvata u koštac sa svim što je zadesi i ne diže prašinu oko toga. Ona je oduvek bila smerna i krotka, dok je moja priroda sasvim drugačija.

Pa ipak, Džejn jeste zaplakala dve nedelje kasnije, kad sam se vratila nazad. Služavka je otvorila ulazna vrata baš u trenutku kada je moj sestrić banuo u hodnik. Kad me je ugledao, mališan se skamenio kao kip. Na trenutak mi se učinilo kao da posmatram fotografiju koja je predstavljala savršeni prikaz Engleske. Telo mu je već bilo snažno

i zategnuto, nalik telu njegovog oca, a koža koja se nazirala ispod kratkih sivih pantalona bila je tako bleđa da su mu se kolena prosto presijavala nad tamnim drvenim izglancanim parketom.

„Tetka Meri!“ vrisnuo je kada se konačno povratio od šoka. Oči su mu bile razrogačene, a glas uspaničen.

„Polako, Tomase“, utešno sam prozborila, probijajući se pored debeljuškaste služavke koja je otvorenih usta zijala u mene dok sam spuštala šešir na stočić od atlasnog drveta. Moj siroti sestrić je ustuknuo kao da sam bila avet. Čučnula sam i okrenula se ka njemu.

„To sam samo ja, tvoja tetka Meri.“ Nežno sam se osmehnula, pokušavajući da odagnam njegov strah. „Vidiš kako je dobro kad čovek ume da pliva?“

U vreme kada sam krenula na put, Tomas je pohađao časove plivanja na novom bazenu u Kensingtonu. Često mi je govorio kako jedva čeka da se toliko izvešti u plivanju da pravo sa balkona skoči u najdublji deo bazena. A sada je, ispoljivši daleko veću hrabrost od one koju je zahtevao skok sa visine od petnaest stopa, ispružio ruku i dodirnuo me po obrazu.

„Eto, vidiš“, rekla sam. „Ne veruj u sve što piše u novinama, Tomase. Neka ti ovo posluži kao lekcija.“

Pošto smo se prilično dugo zadržali u hodniku, Džejn je napustila dnevnu sobu da proveri ko je taj nenajavljeni posetilac. U naručju je držala bebu. Moju bebu. Mislim da sam tek tada, kada sam ih ugledala u hodniku, shvatila koliko mi je nedostajao moj sinčić. Primećtila sam da je u protekla četiri meseca poprilično porastao i da je imao osip na obrazu. Nesvesno sam se osmehnula, zureći u njegovo lišće. Laknulo mi je kad sam ga videla tako zdravog i bucmastog, obučenog u to maleno, besprekorno čisto odelce. Moja sestra i zet su održali svoje obećanje. Džejn je kolebljivo zastala na pragu. Delovala je sićušno u širokoj crnoj haljini, kojom je oplakivala moju smrt.

„Meri“, zaprepašćeno je promucala.

Krenula sam ka njoj i bacila joj se u zagrljaj. Kada sam se odmakla, primetila sam da su joj oči pune suza.

„More me je izbacilo na obalu“, prošaputala sam.

Moje pismo očigledno nije stiglo na vreme. Ispružila sam ruke i prihvatila moju bebu. Privila sam je uz sebe, kao mali topao ušuškani zavežljaj. Nikada neću shvatiti kako je moguće toliko voleti neko detešce, stvorenje koje uopšte ne poznaješ. Zaboga, to dete se sutra može pretvoriti u bilo šta! Može postati ugledan vlastelin ili crna ovca svoje porodice. Kako možete da znate da li će to stvorenje koje je tek prispelo na ovaj svet izrasti u nešto što će vam se dopasti? Pa ipak, dok sam nakon toliko meseci privijala svog sina uz nedra, ponovo sam se osetila celom. Ponovo sam bila ona stara.

„Kako se zove?“ upitala sam, zureći u njegove ljupke plave oči i osećajući grčeviti stisak njegovih sićušnih prstića.

Očarana svojim čedom, na trenutak sam zaboravila kako je moj povratak delovao na Džejn. Umesto odgovora, moja sestra se zanjihalala kao prut i stropoštala se na tepih.

Slobodnom rukom sam joj olabavila steznike. Kunem se da je bila sitna kao dete. Moja sestričina Helen je dojurila iz dnevne sobe, sa dražesnim uvojcima boje mahagonija i crnim trakama sa čipkastim porubom. Rekla sam joj da donese čašu vode, dok sam Tomasa poslala po jastuk koji ćemo staviti Džejni pod glavu. Preneražena služavka je mahnito mlatarala jutarnjim novinama nad opruženim telom moje sestre, hladeći joj lice.

„Stalno sam govorila mami da nisi mrtva“, prkosno je izjavila Helen, vraćajući se iz kuhinje.

Pažljivo sam prsnula vodu na sestrine prebledele obraze. Kada je otvorila oči, nisam mogla da zaključim da li je bila naprosto šokirana što sam uspela da preživim ili prestravljena što sam se vratila kući. Kada se pridigla u sedeći položaj, pramen kose joj se izvukao ispod olabavljenih šnala i pao joj preko lica kao slomljeno kosovo krilo, njišući se na vazdušnoj struji koju je stvarala služavka i dalje uspaničeno mlatarajući *London tajmsom*. Džejn je ljutito odmahнула rukom.

„Prestani da se glupiraš, Harijeta“, naredila je. „Bilo bi ti pametnije da odeš do kuhinje i pristaviš čaj.“

* * *

Džejn je nasula čaj. Harijeta je u međuvremenu izvela decu u park. Dan je bio vedar i prohladan. Moja sestra je ćutala kao zalivena. Valjda zato što, nakon nekoliko uobičajenih rečenica, više nije imala šta da kaže. Morala je natenane da svari sve pojedinosti, a za to je trebalo vremena.

Džejn je ćutke grickala usnu, utonula u razmišljanje, dok sam ja posmatrala svoj odraz u ogledalu iznad kamina. Izgledala sam sasvim pristojno. Moja kestenjasta kosa je bila podignuta u punđu, a iz očiju boje lešnika je zračio zdrav iskričav pogled. Uspela sam prilično brzo da se oporavim. U stvari, delovala sam zdravije i uhranjenije od moje prebledele sestre. Oduvek sam smatrala da se Džejn, uprkos svom gospodstvenom držanju, satirala od posla kao neko siročće.

Nakon nekoliko minuta začule smo tresak ulaznih vrata i Robert se stuštio kroz hodnik, napravivši očekivanu pauzu kako bi skinuo šešir, kaput i rukavice. Uхватила sam Džejnin pogled i obe smo se vragolasto osmehnule. Kada smo bile male, skoro svakog dana smo igrale žmurke. Sve dok Džejn nije napunila deset godina mogle smo zajedno da se sakrijemo iza poslaganih gomila grnčarije u maminom kredencu. Nijedna od nas nije prozborila ni reći. Samo smo sedele i čekale da Robert bane unutra i da nas pronađe na dežmekastim ružičastim sofama pored kamina.

„Džejn!“ zagremeo je Robert iz hodnika.

Džejn se nije odazvala. Samo je slegnula ramenima, ustala sa sofe i krenula ka vratima. Shvatila sam da tog dana nije bilo mesta za igru. Skrenula sam pogled ka vatri. U Robertovom glasu se već nazirao prizvuk ozlojeđenosti, što nije slutilo na dobro. Kada se progurao pored svoje supruge i zastao na tepihu ispred kamina, pogled mu je plamteo od besa.

„Meri, zar nemaš ni trunke stida? Nakon svega što si nam priredila!“

„More me je izbacilo na obalu“, promucala sam.

Ali on me uopšte nije slušao.

„Učinili smo sve što je bilo u našoj moći da ti pomognemo.“

Džejn se skrušeno vratila na svoje mesto. Sigurno je poslala poruku u Kju gardens* dok sam ja razgovarala sa decom i ljuljuškala malog Henrija na kolenu. Robert se nikad nije vraćao kući u popodnevним časovima, izuzev usred zime kada je rano padao mrak i kada nije mogao da se stara o svojim obožavanim biljkama. Često sam govorila Džejn da se njen muž pažljivije ophodio prema svojim orhidejama nego prema rođenoj deci.

Džejn bi u takvim prilikama samo odmahнула glavom i izustila: „Ne pričaj svašta, Meri.“

Shvatila sam da je trebalo nasamo da popričamo pre nego što se Robert vrati sa posla, ali se Džejn po svoj prilici potrudila da izbegne taj razgovor.

„Ti stvarno nemaš obzira, Meri Peni“, procedio je Robert, peneci od besa. Preplavljen pukim očajanjem, prošao je rukom kroz svoju tamnu kosu. „Što je najgore od svega, nisi bezobzirna samo prema sebi već prema svima nama.“

Prišao je stolici i spustio se pored svoje supruge. Telo mu je bilo vitko, snažno i napeto. Netremice je gledao u mene, sevajući pogledom. Džejn je pokušala da ga smiri. Znala sam da je, uprkos mom šokantnom povratku, želela da ostanem kod njih.

„Misliš da ovo nije dovoljno, Roberte?“ upitala je. „Misliš da treba da prođe još vremena?“

Oborila sam glavu. Bilo mi je jasno kakvu sam im nevolju nатовarila na vrat. Njih dvoje su mogli da postupe i drugačije. Mogli su da urade nešto mnogo gore nego da me pošalju na drugi kontinent da započnem nov život. Znala sam da se mnogi ljudi u njihovoj situaciji ne bi libili da to učine.

„Vratiću se u pozorište“, rekla sam.

Robert je tako razjareno skočio sa stolice da se njegov jeftin džepni sat odbio od drečavozelenog prsluka.

---

* Kraljevska botanička bašta, smeštena u jugozapadnom Londonu. (Prim. prev.)

„Jesi li spremna da se zbog toga odrekneš svih nas?“ upitao je povišenim tonom. „Ako se vratiš na pozornicu, bićeš mrtva za decu! Sad si stvarno preterala, Meri!“

Stvarno je tako mislio. U tom trenutku sam shvatila da nikad više neću izaći na scenu. Rođenje deteta me je promenilo. Taj događaj je sve okrenuo naopačke. Prošlo je ono vreme kada sam bila spremna da sve stavim na kocku za šansu da glumim Rozalindu. Znala sam da sam napravila glupost, ali mi je krv uprkos tome jurnula u lice. Ako ostanem u toj kući i ako mi bude zauvek zabranjeno da glumim postaću obična usedelica, neudata tetka bez prebijene pare u džepu. Uprkos mom tanušnom struku, glatkoj koži i glumačkom talentu, nijedan pristojan muškarac neće hteti da me oženi. Pa ipak, i dalje nisam želela da odem. Engleska je bila moj dom. Bila sam sigurna da me je u inostranstvu očekivala samo turobna povorka drugorazrednih prosaca. Došlo mi je da svisnem od muke što je moj životni izbor postao tako ograničen. Pre nego što se sve to dogodilo, bila sam savršeno srećna u Londonu. Želela sam samo da ostanem tu i da ponovo budem srećna.

„Ljudi masovno umiru u Kalikutu“, prozborila sam. „Od dizenterije i još gorih stvari.“

Džejn je ćutke pijuckala svoj čaj. Nas dve smo oduvek bile otporne na bolest. Blaga prehlada je bila najgora stvar koja je mogla da nas zadesi. Za razliku od nas, moja sestričina Helen je imala samo dve godine kada je dobila groznicu. I Džejn i ja smo bile raspamećene od brige. Imale smo tako malo iskustva sa bolešću da smo morale da je negujemo po uputstvima iz kućnog priručnika. Žene iz porodice Peni su bile sitne ali snažne.

„Ti se nećeš razboleti“, rekla je Džejn.

„Pronaći ćemo mesto na nekom brodu“, dodao je Robert. „Mislim da je najbolje da ponovo kreneš za Indiju.“

Naravno, trebalo je nešto vremena da se organizuje novo putovanje tako da sam se postepeno pomirila sa njihovom odlukom. Žene

poput mene nemaju velikog izbora. Shvatila sam da sam se vratila u London nadajući se da ću tamo pronaći nešto što više nije postojalo – krhko i maglovito obećanje ljubavi u koje sam budalasto verovala, obećanje koga duboko u duši i dalje nisam mogla da se odrekнем. Tokom prethodnih nedelja istrajno sam se molila da mi to privremeno odsustvo omogući da ponovo vodim onaj stari život, ali se ispostavilo da su moje nade bile uzaludne i da sam ponovo bila na teretu svojoj porodici, što mi je tako teško padalo. A opet, na ovom svetu je postojalo mnogo žena koje su bile u daleko gorem položaju od mene.

Znala sam koliko je lako posrnuti i pasti. Bio je potreban samo mali korak da se iz sestrine kuće na Gilston roudu sunovratim u neki memljivi ćumez pored reke, u kome ću postati užasno mršava i izrabljena do srži. Nisam želela da se moj buc masti sinčić pretvori u kost i kožu. Znala sam da je grad bio pun siromašne i napuštene dece, koščatih i izgladnelih mališana koji nikad u životu nisu napunili stomak. Čak im je i kosa bila istanjena i proređena. Njihove sirote majke nisu mogle ništa da im pruže, jer su u tren oka nestajale u živom blatu. One koje su bile lepe završavale su kao bludnice dok su ostale postajale pralje. Većina ljudi koje smo poznavali uopšte nije primećivala očajanje tih ubogih duša, ali su oni koji su bili voljni da otvore oči mogli da vide da su bili okruženi hiljadama nevoljnika koji su svakodnevno zalagali čak i svoju odeću za parče hleba i koji su bili spremni da prodaju svoju čast, svoj duh, pa čak i svoju decu za život koji je bio mnogo gori od života plemićkog psa.

Zato ništa nisam mogla da zamerim svojoj sestri i zetu. Sve troje smo svojski nastojali da ispravimo grešku koju sam počinila, a putovanje u Indiju je, uz neznatan ulog, pružalo sasvim pristojnu šansu i malom Henriju i meni – zato što će moći da odrasta u pristojnoj porodici sa svojim rođacima i da se otarasi loše reputacije, dok sam ja u Indiji i dalje mogla da pronađem relativno dobru priliku za brak.

I tako sam se ponovo uselila u svoju staru sobu u zadnjem delu kuće. Nisam imala nikakvih obaveza, osim da tokom prepodneva provodim po nekoliko sati sa decom.

„Tetka Meri, mali Henri ima tvoj osmeh“, jednog jutra je izjavila Helen.

„Nisam sigurna da mi to laska“, odgovorila sam. „Henri još nema zube.“

Svi zajedno smo prasnuli u smeh. Potom smo dohvatili bojice i počeli da crtamo, a kasnije sam zabavljala Helen i Tomasa svojim pričama. Volela sam da držim Henrija. Mogla sam satima da ga mazim i da mu tepam, sve dok ga Harijeta posle ručka ne bi stavila u kolica i izvela u šetnju.

Većinu popodneva sam provodila sedeći pored prozora. Čitala sam Šarlotu Bronte i razmišljala koliko je bilo besmisleno što se Džejn Er zaljubila u gospodina Ročestera. Moje iskustvo govori da ljubav retko kad deluje smisleno. Unedogled sam premotavala sve što mi se desilo i proklinjala nepravdu koja me je zadesila. Do đavola sa Vilijamom i njegovom aristokratskom hladnokrvnošću! Neka je proklet što me je ostavio na cedilu! A opet, čak i da je ispalo drugačije, nisam verovala da bih bila kadra da se zadovoljim onim što je Džejn dobila. Moj duh je previše nemiran i neobuzdan. Gnušala sam se Roberta i muškaraca njegovog soja, njihove samoživosti i uštogljenosti i samoproklamovane pravednosti. Njihove hladnoće, pomanjkanja strasti i užasnog straha od toga šta će drugi misliti. Delovalo mi je besmisleno da je Džejn mogla da zavoli takvog čoveka, muškarca koji je sračunavao svaki potez i koji se na svakom koraku razmetao svojom sujetom. Znala sam da je ono što sam učinila u Robertovim očima delovalo nepojmljivo. Što se mene ticalo, bilo mi je žao što je tako ispalo, ali sam odlično znala zašto sam napravila takav izbor. Nisam bila plitkoumna ili nepromišljena. Naprosto nisam imala sreće.

U vreme kada je mali Henri začet u mojoj utrobi, Vilijam mi se udvarao već punih godinu dana i njegovi pokušaji su svih tih

meseci, kako to gospoda kaže, ostali „bez zadovoljenja“. Te noći me je odveo u svoje privatne odaje na večeru. Raskošne crvene tapiserije su se presijavale pod titravim plamenom sveća. Jeli smo pečenog vepra sa umakom od krušaka i salatam od presnog paškanata posutog kamenom solju. Obrok je bio poslužen na srebrnim ovalima koji su se dražesno iskrili pod svetlošću koja se slivala sa zidnih svećnjaka. Dok smo pijuckali šampanjac i francuski burgundac, Vilijam je uspeo da me omađija svojom slatkorečivošću. Obezbediće mi kuću u kojoj ću živeti, obećavao je, i sve drugo što poželim. Šta god mi na pamet padne. Naravno, njegove vatrene izjave ljubavi su u meni podstakle zaslepljujuću strast. Svrha mog postojanja je bila u tome da me neko obožava i sada sam konačno bila nadomak svog cilja. Sedela sam sa vojvodinim sinom, koji je bio spreman da se baci na kolena preda mnom.

Kad sam mu se konačno predala, počeo je da me ljubi po čitavom telu, a ja sam tako spremno prihvatila njegovo zavođenje da se nisam čak ni zarumenela. Moram priznati da sam bila zatečena njegovom blagošću i krotkošću. Vilijam je bio prilično krupan muškarac sa bogatim životnim iskustvom tako da sam očekivala da će biti vatren u postelji, ali je on umesto toga gotovo plačnim glasom ponavljao: „Ti si tako lepa žena“, znojeći se i snebivajući kao neki ušepRTLjani školarac. Još tada je trebalo da shvatim da sam se spanđala sa slabićem. Međutim, bila sam toliko dirnuta njegovom ranjivošću i toliko očarana njegovim draguljima i obećanjima da sam se sažalila i oprostila mu što je bio takav mekušac. Te večeri sam mu poklonila sve što sam imala: moje telo, moju dušu i moje poverenje.

A sada, dok sam sedela u toj hladnoj sobi u kući svoje sestre među tim bledoplavim zidovima koji su se kupali u svetlosti zamirućeg popodneva i dok su mi suze tekle niz obraze, mogla sam samo da oplakujem sudbinu koja je snašla mene i mog sirotog malog Henrija i da se pitam šta će se desiti sa nama. Pa ipak, čak ni u tom trenutku nisam zažalila što nisam zauvek nestala u onoj buri.